

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 330 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้นหลายชั้นคอนคือ สุ่มจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษาและห้องที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครมาร้อยละ 25 แล้วสุ่มโรงเรียนในแต่ละจังหวัดและห้องที่การศึกษามาร้อยละ 10 ได้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด 22 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มนักเรียนในโรงเรียนที่สุ่มได้ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายชั้นละ 5 คน ได้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ระดับชั้นละ 110 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษ การวัดความสามารถด้านการพูด และวิธีการสร้างแบบสอบ รวมทั้งศึกษาแบบเรียนภาษาอังกฤษและจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษในวิชาภาษาอังกฤษ 1 (อ 411) ถึงภาษาอังกฤษ 6 (อ 616) ตามหลักสูตร พุทธศักราช 2524 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบวัดระดับความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 ฉบับ โดยแบ่งแบบสอบออกเป็น 5 ตอนตามระดับชั้นพฤติกรรมการพูดของรีเบคกา เอ็ม วาเล็ค และเรอเนอเอ็ส คิสลิก คือ ตอนที่ 1 ชั้นทักษะกลไก

ตอนที่ 2 ชั้นความรู้ ตอนที่ 3 ชั้นถ่ายโอน ตอนที่ 4 ชั้นสื่อสาร และตอนที่ 5 ชั้นวิเคราะห์วิจารณ์ แล้วนำแบบส้อมที่สร้างขึ้น 66 ข้อ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องทางภาษา และหลักการทดสอบ หลังจากปรับปรุงแล้วได้นำไปทดลองใช้ 2 ครั้ง กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงของแบบส้อม ซึ่งผลการทดลองใช้ครั้งที่ 1 ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 จำนวน 44 ข้อ และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จำนวน 56 ข้อ หลังจากปรับปรุงใหม่แล้วนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 จำนวน 56 ข้อ และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จำนวน 65 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไปไว้เป็นจำนวน 52 ข้อ แล้วหาค่าความเที่ยงของแบบส้อม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.91 แบบส้อมฉบับนี้เป็นแบบส้อมที่มีคะแนนรวมทั้งฉบับเท่ากับ 100 คะแนน ใช้เวลาในการทดสอบ 50 นาที นำไปทดสอบด้วยการบันทึกเสียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สุ่มไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจให้คะแนน โดยในตอนที่ 1 ให้คะแนนเป็น 2 ระดับ คือ 1-0 ในตอนที่ 2 และ 3 ให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คือ 2-1-0 โดยคำนึงความหมายและความถูกต้องทางภาษา ส่วนในตอนที่ 4 และ 5 ให้คะแนนโดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ 5 ประการคือ การออกเสียง ความคล่องแคล่ว คุณภาพในการสื่อสาร ความเข้าใจ และปริมาณของข้อมูลที่สามารถสื่อสารได้ หลังจากตรวจให้คะแนนแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยหาค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จากคะแนนเต็ม 20 คะแนนในแต่ละระดับจากชั้นที่ 1-5 คือ ชั้นทักษะกลไก ชั้นความรู้ ชั้นถ่ายโอน ชั้นสื่อสาร และชั้นวิเคราะห์วิจารณ์ พบว่า

1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ค่ามัธยิมเลขคณิตเรียงลำดับ ทั้งแต่ละระดับที่ 1-5 คือ 16.35, 11.20, 9.05, 6.58 และ 5.32

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ค่ามัธยเทศคณิต เรียงลำดับ
ตั้งแต่ระดับที่ 1-5 คือ 15.88, 11.15, 9.47, 7.04 และ 5.33

1.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ค่ามัธยเทศคณิต เรียงลำดับ
ตั้งแต่ระดับที่ 1-5 คือ 16.55, 12.20, 10.75, 7.12 และ 5.90

1.4 ค่ามัธยเทศคณิตของคะแนนในแต่ละระดับ เมื่อรวมทุกระดับชั้น
แล้วมีค่า เรียงลำดับตั้งแต่ระดับที่ 1-5 คือ 16.26, 11.52, 9.76, 6.91 และ
5.52

2. เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้คือ ถ้าค่ามัธยเทศคณิตของคะแนน
ในระดับใดสูงเกิน 15 คะแนน ให้ถือว่านักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ
อยู่ในระดับนั้น พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีความสามารถในการ
พูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ 1 คือขั้นทักษะกลไก โดยได้ค่ามัธยเทศคณิต เรียง
ลำดับดังนี้คือ 16.35, 15.88, และ 16.55 และเมื่อรวมทุกระดับชั้นแล้วสรุปได้ว่า
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ 1
คือ ขั้นทักษะกลไก โดยได้ค่ามัธยเทศคณิตเท่ากับ 16.26

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ค่ามัธยเทศคณิตจากการทดสอบวัดระดับ
ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาทุกระดับชั้นจะเรียง
ลำดับคะแนนตั้งแต่ระดับที่ 1-5 โดยได้ค่ามัธยเทศคณิตสูงสุดในระดับที่ 1 คือ
ขั้นทักษะกลไก และได้ค่ามัธยเทศคณิตต่ำสุดในระดับที่ 5 คือ ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์
สอดคล้องกับการจัดระดับพฤติกรรมกรรมการพูดตามที่ รีเบคกา เอ็ม วาเลตต์ และ
เรอเน เอ็ส กิสสิก (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick
1972: 153-158) ได้แบ่งไว้จากง่ายไปยาก ซึ่งเริ่มตั้งแต่พูดเลียนแบบเสียง
ท่องจำคำประโยค โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมาย สามารถใช้คำศัพท์
กฎเกณฑ์ไวยากรณ์อย่างง่่าเข้าใจและสร้างรูปประโยคใหม่ ๆ ได้ จนถึงระดับที่
สามารถแสดงความคิดเห็น ความต้องการ โดยมีลีล่านำเสียง ถ้อยคำ ส่วนวนที่ เหมาะสม

กับ เรื่องและ สถานการณ์อัน เป็นลำดับขั้นที่ยากที่สุด ซึ่งจะเห็นว่านักเรียนได้
 ค่ามัชฌิมเลขคณิตในขั้นสุดท้ายน้อยที่สุด

อนึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตในชั้นที่ 1 และ 2
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล็กน้อย
 โดยค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 16.35 และ 11.20
 ส่วนค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 15.88 และ 11.15
 ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าคะแนนในชั้นที่ 1 และ 2 ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 นี้มีความกระจายของคะแนนมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่ม
 ตัวอย่างประชากรครั้งนี้มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษแตกต่างกันมาก คะแนนที่
 แต่ละคนได้จึงประกอบด้วยค่าที่แตกต่างกันมากกว่าคะแนนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 4 ซึ่งมีค่าของคะแนนเกาะกลุ่มกัน เพราะนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรครั้งนี้มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษใกล้เคียงกัน

2. จากการทำผลการวิจัยไปเทียบตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า ถ้านักเรียน
 ได้ค่ามัชฌิมเลขคณิตตั้งแต่ 15 คะแนนขึ้นไปในระดับใด แสดงว่านักเรียนมีความสามารถ
 ในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับนั้น ผลปรากฏว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ 1 คือ ชั้นทักษะกลไก ซึ่งเป็นระดับเริ่มต้น
 ของพฤติกรรมการพูด แสดงว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการพูด
 ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสได้ฝึกทักษะ
 การพูด ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเรียนการสอนที่ยังเน้นไวยากรณ์มากกว่าที่จะให้นักเรียน
 ได้ฝึกใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารอันเป็นแนวการสอนในปัจจุบัน ซึ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำ
 ภาษาไปใช้ได้จริงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกให้นักเรียนกล้าพูดและโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ
 (D.A.Wilkins 1976: 42) และครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแนวการสอนไปจากเดิม
 ส่วนมากยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก (กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์ ม.ป.ป.: 3-9)
 และอุไรวรรณ ศฤงคารนันท์ (2526: 96) ได้พบว่าครูส่วนใหญ่ทั้งในส่วนกลางและ
 ส่วนภูมิภาคยังไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร จึงทำให้ไม่สามารถ
 จัดการเรียนการสอนตามแนวนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่ کمคาย จงเจริญสุข (2524 : 2)

เห็นว่าผู้ที่จะสามารถสอนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาทักษะนี้ได้จะต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน การขาดแคลนผู้สอนที่มีคุณสมบัติที่พอเพียงจึงเป็นเหตุหนึ่งที่มีผลให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามการจกกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้ไม่เหมาะกับชั้นเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก ๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้พบว่า จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นมีมากเกินไปจนครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาน้อย (ศรีวิชัย สุวรรณภักดี 2522: 74-76) และการที่จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมทางภาษา ต้องใช้สื่อการสอนการจกสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นที่ครูต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี แต่จากการที่ครูต้องมีการระหนังกวามรับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนในด้านเครื่องมือทางโศกทัศน์ศึกษาต่าง ๆ เพื่อประกอบการสอน (นพมาศ รัตนปริกาฎล 2524: 74-77) จึงเป็นอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการพูด ซึ่งต้องอาศัยการได้ยินได้ฟังและฝึกพูดอยู่เสมอ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ทักษะการพูดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับที่ต่ำมากคือ การประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูซึ่งโดยทั่วไปมักจะประเมินผลค่านเนื้อหาภาษา โดยเน้นค่านไวยากรณ์มาก และในค่านทักษะก็จะให้ความสำคัญกับการอ่านมากที่สุด (สุเทียยม ละอองทอง 2527: 19) ทักษะการพูดจึงถูกละเลย ทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญ และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าในชีวิตประจำวันไม่ค่อยมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ 2524: 15-16) อีกทั้งนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีจุดมุ่งหมายที่จะสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งในการสอบจะไม่มีบททดสอบทักษะการพูด ดังนั้นทั้งครูและนักเรียนจึงละเลยทักษะนี้ นอกจากนั้นอาจเนื่องมาจากการประเมินผลทักษะการพูดมีความยุ่งยากต้องใช้เวลาและอุปกรณ่มาก การทรวจให้คะแนนมีความยุ่งยาก โดยเฉพาะการที่จะประเมินผลกับนักเรียนเป็นจำนวนมาก ๆ ในเวลาอันจำกัด ครูจึงไม่สามารถประเมินผลทักษะการพูดได้อย่างสม่ำเสมอ และตัวครูเองก็ไม่มีความสามารถในทักษะการพูดเท่าที่ควร ดังที่อลัน เมาทฟอร์ด (Alan Mountford 1986: 3) เห็นว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน เนื่องจากไม่มีความมั่นใจ ความสามารถในการพูดของ

นักเรียนจึงอยู่ในระดับต่ำ ดังพบจากงานวิจัยของ วันพี สัทิม (2529: 99) และ
 ผนัง ภูมิสวัสดิ์ (2529: 47-50) ที่พบว่าทักษะการพูดของนักเรียนในระดับ
 มัธยมศึกษาชั้นต่ำกว่าทักษะอื่น ๆ

เนื่องจากการใช้วิธีทดสอบทักษะการพูดโดยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกเสียง
 คำตอบของตนโดยมีเครื่องบันทึกเสียงคนละเครื่องในบรรยากาศการสอบแบบเป็น
 กันเองนี้ ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นที่จะพูด
 และพยายามพูดอย่างดีที่สุดเท่าที่จะพูดได้โดยตั้งใจตอบข้อสอบทุกตอน ใช้กลวิธีการสื่อ
 ความหมายต่าง ๆ เช่น การใช้คำอธิบายแทนศัพท์ที่นึกไม่ออก การแสดงสีหน้าท่าทาง
 ตลอดจนการใช้คำในภาษาที่หนึ่งเป็นต้น แสดงว่านักเรียนสนใจและต้องการพูดภาษา
 อังกฤษ แต่เนื่องจากนักเรียนขาดการฝึกอย่างเพียงพอ ระดับความสามารถในการพูด
 ของนักเรียนจึงยังอยู่ในชั้นต่ำ

ในการทำข้อสอบตอนที่ 5 คือ ชั้นวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งกำหนดให้นักเรียน
 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพชุดที่กำหนดให้ นั้น นักเรียนที่เข้าสอบส่วนใหญ่เพียงแต่
 เล่าบรรยายภาพโดยไม่มีความคิดเห็น นักเรียนอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นแต่วิจารณ์
 อย่างกว้าง ๆ เช่น ดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ ซึ่งแสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่คิดเชิง
 วิเคราะห์วิจารณ์ไม่เป็น และนักเรียนที่อาจจะคิดเป็นก็ไม่มีความรู้ในด้านคำศัพท์พอที่
 จะใช้แสดงความคิดเห็นของคนได้ อย่างไรก็ตามการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นนี้ถือว่าเป็น
 เป็นชั้นที่ยากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำมาก นโยบายของโรงเรียนด้านวิชาการควรเน้นถึงความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มากขึ้น ไม่ควรเน้นแต่เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เพียงอย่างเดียว
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือทางโสตทัศนศึกษาต่าง ๆ เช่น เทปบันทึกเสียงและวีซีดี ให้ครูได้ใช้ในการสอนได้อย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

1. ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนยังอยู่ในขั้นต่ำมาก ครูควรวางแผนการจัดกิจกรรมการสอน โดยเน้นการฝึกทักษะการพูดให้มากขึ้น เช่น การให้นักเรียนพูดทีละคน พูดโต้ตอบเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม และควรจัดกิจกรรมตามลำดับขั้นทักษะจากง่ายไปยาก ทั้งที่ วา ลีตและอีสิสสิก จัดแบ่งไว้เป็นแนวทางด้วย
2. จากการออกเก็บข้อมูลโดยวิธีบันทึกเสียงนักเรียนเป็นรายบุคคลนี้พบว่า นักเรียนทุกคนที่เข้าสอบมีความพยายามและกระตือรือร้นที่จะพูด ทบทวนข้อสอบทุกข้อ จึงคิดว่าครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกพูดโดยมีการบันทึกเสียงบ้างก็จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านการพูดมากขึ้น
3. ครูควรฝึกพูดภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและนำมาใช้ฝึกฝนนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษและทำให้นักเรียนได้ฝึกการฟังและการพูดโต้ตอบ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สร้างแบบเรียน

1. ควรเลือกจัดเนื้อหา กิจกรรมต่าง ๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนโดยเฉพาะทักษะการพูดตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารเพื่อให้ นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้จริง

2. ควรผลิตสื่อการสอนประกอบบทเรียนในทักษะการพูดให้มีคุณภาพเหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับระดับความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยใช้วีดีโอ (Video) เพื่อพิจารณาถึงความสามารถในการสื่อความหมายโดยกลวิธีที่ไม่ใช้ตัวภาษา (Non-verbal communication) เช่น สีหน้าท่าทางของผู้พูดร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของการพูดด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย